

М. О. Льопко
студ. I курсу магістратури
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к. е. н., доц. Л. О. Масіна

ВПЛИВ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Українські підприємства вже не один рік працюють під впливом різних економічно-кризових чинників. Так за останні п'ять років, їм довелось підлаштовуватися під умови роботи у період

карантину, через пандемію COVID-19, та продовжувати працювати під час військового стану в Україні. Щоб не втрачати позиції на ринках збуту, суб'єкти господарювання змушені змінювати умови співпраці з покупцями. Це призвело до збільшення частки дебіторської заборгованості у активах підприємства, що зазвичай негативно впливає на його фінансовий стан та діяльність.

На основі даних фінансової та статистичної звітності фермерського господарства «Гуменний О. М.», ми проаналізували зміну частки поточної дебіторської заборгованості у загальній вартості оборотних активів та провели комплексну оцінку діяльності підприємства, основним видом діяльності якого є: вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (01.11), змішане сільське господарство (01.50), допоміжна діяльність у рослинництві (01.61), виробництво м'яса (10.11), оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин (46.21), оптова торгівля живими тваринами (46.23).

За даними балансу суб'єкта господарювання у 2019 р. сума поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги становила 9582,9 тис. грн, або 44 %. У 2023 р. її вартість зменшилась майже в 2,5 рази та складає 3841,2 тис. грн, а частка складає лише 5 % від загальної суми оборотних активів.

На рисунку 1 ми бачимо, що найбільша частка дебіторської заборгованості припадає на 2020 р. та становить 56 %, що складає 12853,7 тис. грн.

Таке зростання пов'язане з початком карантину, через який багато підприємств були змушені змінювати свій звичний темп роботи, що призвело до зменшення їх платоспроможності.

Варто зазначити, що під час військового стану у 2022–2023 роках частка поточної дебіторської заборгованості у загальній сумі оборотних активів зменшилась за рахунок збільшення суми запасів на підприємстві. Однією з причин таких структурних змін стали логістичні проблеми експортування сільськогосподарської продукції, та як наслідок перепоповнений внутрішній ринок країни.

На рисунку 2 ми бачимо стрімкі зміни інтегрального індексу фінансово-господарської діяльності фермерського господарства «Гуменний О. М.» за 2019–2023 роки. У 2023 році порівняно з 2019 значення індексу значно збільшилося, що може свідчити про те, що підприємство максимально використовує всі свої ресурси. Такий стан є дуже виснажливим для підприємства, тому воно не може довго зберігати такі потужності [1].

На інтегральний індекс фінансово-господарської діяльності підприємства впливають як зовнішні так і внутрішні фактори. Дебіторська заборгованість являється одним з факторів впливу, адже від її величини залежить ряд фінансових показників діяльності підприємства.

Дебіторська заборгованість несе позитивний вплив на фінансовий стан підприємства шляхом збільшення ліквідності, рентабельності підприємства, можливості співпрацювати з контрагентами за різних умов.

Проте, неконтрольований ріст дебіторської заборгованості несе негативний вплив на стан підприємства, а саме: зниження ліквідності, збільшення ризику втрат, зниження рентабельності активів, зниження платоспроможності підприємства.

Щоб мінімізувати негативний вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан підприємства, потрібно дотримуватися ефективної політики управління дебіторською заборгованістю.

Ефективна політика управління дебіторською заборгованістю, включає: критерії оцінювання платоспроможності контрагентів, чіткі терміни погашення заборгованості, нарахування пені за прострочення платежів, контроль за вчасним погашенням заборгованості, вживання заходів, щодо прострочених платежів, та інші методи, які сприяють зменшенню негативного впливу.

Отже, у сучасних умовах підприємствам, майже, неможливо уникнути утворення дебіторської заборгованості. Але за умови постійного моніторингу, контролю та удосконалення методів управління нею, підприємство отримує позитивний вплив на свій фінансовий стан.

Список використаної літератури

1. Косарева І. П., Лопушанський Д. М. Методичні підходи до визначення інтегрального показника оцінки фінансового стану підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. №. 2. С. 90–96. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/3bf00928-5145-402a-a384-8714444a9ad1/content> (дата звернення: 18.04.2024).